

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง

Factors Influencing Saving Behavior of Government Officials in Rayong Province

ปวีรณ พัทธ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง จำนวน 450 ราย ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่แบบอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ และสถานภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองไม่ต่างกัน 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองในเชิงบวก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ รายได้ ความสะดวกในการออม การโฆษณา และอัตราดอกเบี้ย ตามลำดับ ส่วนภาระหนี้สิน และค่าใช้จ่ายในการบริโภค ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม, เจ้าหน้าที่ของรัฐ

Abstract

The purpose of the study was to examine 1) the demographic factors that influence the saving behavior of government officials in Rayong Province and 2) the economic and social factors that influence the saving behavior of government officials in Rayong Province. The research sample consisted of 450 randomly selected government officials. Data were collected using a questionnaire and analyzed using statistical methods, including frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The findings revealed the following: 1) Demographic factors such as age and marital status significantly influenced the saving behavior of government officials in Rayong province at the .05 level. However, gender, education level, and family size showed no significant impact. 2) Economic and social factors, including income, convenience of saving, advertising, and interest rates, positively influenced the saving behavior of government officials in Rayong province at the .05 level. Conversely, debt burden and consumption expenses had no significant effect.

Keywords: Saving Behaviors, Government Officials

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการลงทุน ซึ่งเป็นรากฐานอันนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Bebczuk, 2000 as cited in Misztal, 2011) เพราะการออมทำให้มีเงินเหลือเพื่อใช้ในการลงทุนมากขึ้น เมื่อมีการลงทุนมากขึ้น จะส่งผลต่อความสามารถในการผลิตที่เพิ่มขึ้น เมื่อมีการผลิตมากขึ้น ก็จะตามมาด้วยการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น และส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวในท้ายที่สุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564, หน้า 69) อีกทั้งการออมยังสามารถสร้างเสถียรภาพ และลดความผันผวนทางเศรษฐกิจได้ กล่าวคือ หากปริมาณเงินออมไม่เพียงพอต่อความต้องการด้านการลงทุน ก็จะต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ซึ่งมีต้นทุนที่สูง รวมถึงความเสี่ยงในเรื่องความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยน และหากปริมาณเงินกู้จากต่างประเทศมีมากเกินไป อาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือที่ลดลงของประเทศไทยนั้น ๆ

นอกจากนี้การออมยังมีความสำคัญต่อตัวบุคคล ซึ่งช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและการวางแผนการเงินในระยะยาว สำหรับการสำรวจพฤติกรรมการออมของคนไทย พบว่าในช่วงปี 2565 มีสัดส่วนการเก็บออมคิดเป็นร้อยละ 87.5 ลดลงจากการสำรวจในปี 2563 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 90.2

โดยส่วนใหญ่เก็บออมเป็นเงินสด คิดเป็นร้อยละ 75.4 ขณะที่สัดส่วนการเก็บออมผ่านการลงทุนซึ่งมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่ามีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ มิติการออมเพื่อเกษียณ มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 66.0 ส่วนปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 61.1 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมในการเกษียณซึ่งสะท้อนผ่านผู้ที่มีการวางแผนการออมเพื่อเกษียณและทำได้ตามแผนที่วางไว้นั้นพบว่า มีเพียงร้อยละ 15.7 เท่านั้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., หน้า 2)

ระยอง เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทยที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ โดยในปี 2565 ระยองเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) สูงสุดในประเทศ อยู่ที่ 1,003,497 บาทต่อคนต่อปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567, หน้า 21) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกลุ่มที่มีรายได้ค่อนข้างแน่นอน ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับความผันผวนของรายได้ ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับระดับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% พบว่าทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2567, หน้า 45-47) แต่เพื่อเป็นการลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 450 ราย

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ ภาระหนี้สิน ค่าใช้จ่ายในการบริโภค อัตราดอกเบี้ย ความสะดวกในการออม และการโฆษณา 3) พฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย

ความต้องการความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความต้องการการยกย่องนับถือ และความต้องการการตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับขนาดหรือจำนวนประชากร ซึ่งโดยปกติทั่วไป มักจะมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาหรือสถานที่ ตัวอย่างข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้บริโภค ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริโภคที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมในการซื้อที่มีเหตุผลมากกว่าผู้บริโภคที่มีอายุน้อยกว่า ผู้บริโภคที่มีครอบครัวจะมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าที่นึกถึงครอบครัวมากกว่าผู้บริโภคที่เป็นโสด (ศิริพันธ์ ถาวรทวิวงษ์, 2543, หน้า 2 - 41)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

มาสโลว์ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ชั้น โดยจะมีความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นลำดับแรก และจะมีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการลำดับก่อนหน้าแล้ว โดยจะไม่มีการข้ามลำดับชั้น ซึ่งความต้องการทั้ง 5 ชั้น ประกอบด้วย ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความต้องการการยกย่องนับถือ และความต้องการการตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง (มุกดา ศรียงค์ และคณะ, 2539, หน้า 229 - 235) จากทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมการออม ตัวอย่างเช่น หากบุคคลต้องการที่จะตอบสนองต่อความต้องการทางกายภาพ บุคคลนั้นอาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบของการเก็บออมเงินเพื่อให้ครอบคลุมกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

แนวคิดเกี่ยวกับรายได้

สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life – cycle hypothesis) โดย Franco Modigliani และ Albert Ando แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะมีการใช้จ่ายในการบริโภคและการออมเงินตลอดช่วงชีวิต โดยจะนำรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิตมากำหนดระดับการบริโภคและการออม กล่าวคือ ในช่วงต้นของชีวิต บุคคลจะมีการใช้จ่ายในการบริโภคที่มากกว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับ จึงส่งผลให้ในช่วงดังกล่าวไม่เกิดการออม (Dissaving) ส่วนในช่วงกลางของชีวิตบุคคลจะเริ่มมีรายได้ที่คาดว่าจะได้รับสูงขึ้น ซึ่งระดับการบริโภคจะสูงขึ้นตามแต่ไม่มากกว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับ จึงทำให้เกิดการออมในช่วงดังกล่าว (Saving) เพื่อสะสมไว้ใช้ในช่วงตอนปลายของชีวิต ซึ่งเป็นช่วงที่บุคคลเลิกออม (Dissaving) โดยบุคคลจะยังมีการบริโภคต่อไปแม้ว่ารายได้ที่ได้รับจะลดลงก็ตาม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564, หน้า 14)

แนวคิดเกี่ยวกับเครดิต

บทบาทของเครดิตในด้านสังคม โดยเครดิตถือเป็นสื่อกลางในการระดมเงินออม พร้อมทั้งยังช่วยกระจายเงินออมออกสู่สังคมเพื่อให้เกิดการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ หากบุคคลนั้น ๆ มีความต้องการบริโภคในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้ บุคคลนั้นก็จะทำการเก็บออมไว้สำหรับบริโภคในอนาคต ส่วนบุคคลที่มี

ความต้องการบริโภคในปัจจุบันสูงกว่ารายได้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวบุคคลนั้นก็จะทำการกู้เงินมาใช้ในการบริโภค และเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด ผู้กู้จะชำระหนี้คืนให้กับผู้ให้เครดิตพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งเป็นการจัดสรรการบริโภคอย่างเหมาะสมและเพิ่มความพอใจในระยะยาวให้กับทั้งสองฝ่าย (สุนทรี สุนทราพรพล, 2542, หน้า 5 – 10)

แนวคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (Consumption expenditures) คือ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการซื้อสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของครัวเรือน โดยค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภค ดังนี้ $C = a + bY$ จากสมการดังกล่าว หากสมมติให้ปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคคงที่ ยกเว้นรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้ จะพบว่าเมื่อรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นตาม แต่จะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ครัวเรือนมีเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายดังกล่าว ซึ่งเรียกว่า เงินออม (Saving : S) ดังนั้น เงินออมจึงเป็นผลต่างระหว่างรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยสามารถเขียนในรูปสมการดังนี้ $S = Y - C$ (ขวัญกมล ดอนขวา, 2557, หน้า 51 – 54; อัญชลี ค้อคงคา และวราณี จิเจริญ, 2543, หน้า 153 – 163)

แนวคิดเกี่ยวกับดอกเบี้ย

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก (Classical Theory) อัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของเงินทุน กล่าวคือ อุปทานของเงินทุนซึ่งมาจากเงินออมของประชาชนจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ย ส่วนความต้องการเงินทุนหรืออุปสงค์ของเงินทุนจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ย เส้นอุปสงค์หรือเส้นการออม จะมีลักษณะเป็นเส้นพุ่งขึ้นจากซ้ายไปทางขวา โดยเมื่อมีการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย จะส่งผลให้ความต้องการออมเงินเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้สมมติฐานที่ว่าระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่ ไม่มีส่วนร่วไหลของเงินออม หรือไม่มีการถือเงินไว้ ไม่มีแหล่งเงินอื่นนอกเหนือจากเงินออมของผู้ออม และไม่มีการสร้างเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ (ศุภฤกษ์ ศรีเนตร์, 2540, หน้า 81 - 87)

แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

4P Marketing เป็นแนวคิดพื้นฐานทางการตลาดที่ธุรกิจใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด (สมจิตร ล้วนจำเริญ, 2555, หน้า 36 - 37)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนาภา บุบโพ ชำรงศักดิ์ เสวตเลข และณัฐฉา ภูวัฒนเขียรชัย (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด พบว่า ลำดับชั้นยศที่สูงขึ้น รายได้ประจำเดือน ที่พักซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง และทัศนคติต่อผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์จากสหกรณ์ ส่งผลต่อจำนวนเงินออมในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนบุตร อายุราชการ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินการถือหุ้นรายเดือน ไม่ส่งผลต่อการออมเงินกับสหกรณ์

ธิดารัตน์ คงสา และนรรักษ์ บุญญานาม (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออม ในกองทุนการออมแห่งชาติ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติในเชิงบวก

สุนัยญา แดงเหม และนริศรา เจริญพันธุ์ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของ ครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล พบว่า ปัจจัยอายุของหัวหน้าครัวเรือน ค่าใช้จ่ายดิจิทัล การทำบัญชี รายรับรายจ่ายและการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราามีผลต่อการออมสะสมของครัวเรือน ในทิศทางบวก แต่ปัจจัยการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางลบ

พัชรี สิทธิโอฬารสกุล และมะดาโอะ สุหลง (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของ แรงงานนอกระบบในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อ การออมเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ส่วนด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนบุตรที่แตกต่างกันส่งผล ต่อการออมเฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่างกัน และปัจจัยเศรษฐกิจในด้านการบริโภค ไม่มีผลต่อการออมเฉลี่ย ต่อเดือนของแรงงานนอกระบบ

สุมาลี แก้วเขียว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ วัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในด้านอาชีพที่อาศัย สถานภาพสมรส และอาชีพที่แตกต่างกันจะทำให้พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณ ในจังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน ส่วนด้านเพศ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันจะทำให้พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ตไม่แตกต่าง

รุ่งนภา สรวงษ์ และสุชาติ เหล่าปรีดา (2567) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ในการออมเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) และด้านกายภาพ (Physical) ส่งผลต่อการออมเงินของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ZAINUDIN and SHAHARUDDIN (2022) ศึกษาเรื่อง Factors Affecting Individual Saving Behavior: A Review of Literature พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และอัตราดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์กับการออมในเชิงบวก กล่าวคือ การที่รายได้หรืออัตราดอกเบี้ยปรับเปลี่ยน จะผลให้ การออมของบุคคลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยดังกล่าวกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยใช้ตารางสำเร็จของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ยอมรับระดับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 ราย และใช้วิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sample) รวมถึงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยแบ่งระดับการวัด

ออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย มาตรวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) มาตรการวัดแบบลำดับ (Ordinal Scale) และมาตรวัดแบบช่วง (Interval Scale) ทั้งนี้ได้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) คำถามคัดกรอง 2) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และ 4) พฤติกรรมการออม

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (index of objective congruence: IOC) และทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย Independent Sample: (T-test) One Way ANOVA: (F-test) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 และมีสมาชิกในครอบครัว 3 – 4 คน จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสะดวกในการออม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รายได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ภาระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความต้องการการตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความต้องการความปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองแตกต่างกัน พบว่า

(1) เพศ เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองที่มีเพศแตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ รายได้ ($\beta = .315$) ความสะดวกในการออม ($\beta = .306$) การโฆษณา ($\beta = .131$) และอัตราดอกเบี้ย ($\beta = .098$) เรียงลำดับตามปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปน้อย ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ภาระหนี้สิน และค่าใช้จ่ายในการบริโภค ทั้งนี้ สมการถดถอยพหุคูณมีค่า Adj R^2 เท่ากับ .431 แสดงว่าตัวแปรต้นสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.1 โดยประมาณ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองที่มีอายุ และสถานภาพแตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรี สิทธิโอฬารสกุล และมะดาโอะ สุธง (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการออมเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี แก้วเขียว (2566) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในด้านอาชีพที่อาศัย สถานภาพสมรส และอาชีพที่แตกต่างกัน จะทำให้พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน

(2) เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองที่มีเพศ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรี สิทธิโอฬารสกุล และมะดาโอะ สุธง (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนบุตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อการออมเฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี แก้วเขียว (2566) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในด้านเพศ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันจะทำให้พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ตไม่แตกต่าง โดยสาเหตุที่ปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านพฤติกรรมการออมอาจเกิดจาก 1) เพศ บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัวหรือสังคมมีความทับซ้อนกันมากขึ้น ผู้หญิงสามารถเป็นผู้หารายได้หลักเช่นเดียวกับผู้ชาย ดังนั้นเป้าหมายในการออมของทั้งสองเพศจึงอาจมีความคล้ายคลึงกัน 2) ระดับการศึกษา แม้การศึกษาจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจเรื่องการเงินในเชิงลึก แต่การตัดสินใจออมเงินมักมาจากประสบการณ์ส่วนตัว และทัศนคติที่พัฒนามาตลอดชีวิต ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาโดยตรง 3) จำนวนสมาชิกในครอบครัว แม้ว่า

2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง ซึ่งประกอบด้วย รายได้ ภาระหนี้สิน ค่าใช้จ่ายในการบริโภค อัตราดอกเบี้ย ความสะดวกในการออม และการโฆษณา สามารถสรุปได้ดังนี้

(2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ภาระหนี้สิน และค่าใช้จ่ายในการบริโภค ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาภา บุษโป ชำรงศักดิ์ เสวตเลข และณัฐภูมิ คุ้มพัฒนเขียรชัย (2562) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด พบว่า จำนวนบุตร อายุราชการ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินการถือหุ้นรายเดือน ไม่ส่งผลต่อการออมเงินกับสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรี สิทธิโอฬารสกุล และมะดาโอะ สุธง (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจด้านการบริโภค ไม่มีผลต่อการออมเฉลี่ยต่อเดือนของแรงงานนอกระบบ แต่จากการศึกษาของสุนัยญา แดงเหม และนริศรา เจริญพันธุ์ (2564) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล พบว่า ค่าใช้จ่ายดิจิทัล มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน และการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม โดยสาเหตุที่ปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมอาจเกิดจาก 1) ภาระหนี้สิน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีรายได้ประจำที่มั่นคง จึงช่วยให้สามารถวางแผนทางการเงินได้ง่ายขึ้น รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกักตุนเบี้ยต่ำ ทำให้ภาระหนี้ไม่กระทบต่อความสามารถในการออม

2) ค่าใช้จ่ายในการบริโภค ในกรณีที่บุคคลมีการวางแผนการเงินที่ดี แม้จะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมออมเงินนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยองที่มีอายุ และสถานภาพแตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการออมตามช่วงอายุ ดังนี้ 1) วัยเริ่มต้นทำงาน อาจมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมการออม โดยเริ่มต้นสะสมเงินตั้งแต่อายุน้อย และเน้นในเรื่องการวางแผนการเงินระยะยาว เช่น กองทุนรวมหุ้นเพื่อการเติบโตในระยะยาว หรือประกันชีวิตเพื่อความคุ้มครอง 2) วัยกลางคน เน้นการเพิ่มสัดส่วนการออม เนื่องจากเป็นวัยที่มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงการวางแผนภาษีโดยใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการออม เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) กองทุนรวมเพื่อการออม (SSF) 3) วัยใกล้เกษียณและเกษียณ เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณ รวมถึงการลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสม่ำเสมอ เช่น พันธบัตรรัฐบาล บัญชีออมทรัพย์ดอกเบี้ยสูง

(2) การสนับสนุนตามสถานภาพ ดังนี้ 1) กลุ่มคนโสดและอื่นๆ เสนออัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นสำหรับการออมระยะยาว หรือกองทุนการออมเพื่อเป้าหมายส่วนตัว โดยมีรางวัลหรือโบนัสสำหรับการออมตามเป้าหมาย รวมถึงเสนอสิทธิพิเศษในการออมสำหรับผู้ที่มีภาระดูแลบุตร 2) กลุ่มคนสมรส/มีครอบครัว เสนอสิทธิประโยชน์เมื่อฝากเงินร่วมกัน เช่น ดอกเบี้ยพิเศษ ส่วนลดสำหรับการลงทุน การลดหย่อนภาษีเพิ่มเติมสำหรับคู่สมรสที่มีการออมร่วมกัน การเปิดโอกาสให้พ่อแม่ลงทุนระยะยาวเพื่อการศึกษาบุตร โดยสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้

2. ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ อัตราดอกเบี้ย ความสะดวกในการออม และการโฆษณา ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดระยอง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ออกแบบผลิตภัณฑ์เงินออมที่เหมาะสมกับกลุ่มรายได้ต่าง ๆ ดังนี้ 1) ผู้มีรายได้น้อย เสนอบัญชีเงินฝากที่ไม่มีขั้นต่ำ หรือเงินช่วยเหลือจากรัฐสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยที่ออมเงินสม่ำเสมอ 2) ผู้มีรายได้ปานกลาง เสนอบัญชีเงินฝากแบบขั้นบันได โดยดอกเบี้ยจะสูงขึ้นเมื่อยอดเงินฝากถึงระดับที่กำหนด 3) ผู้มีรายได้สูง เน้นการลงทุนเพื่อเป้าหมายสังคม เช่น สนับสนุนการออมในโครงการที่ช่วยพัฒนาชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม โดยให้การยกเว้นภาษีดอกเบี้ยสำหรับการออมดังกล่าว เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มรายได้สูง

(2) สร้างผลิตภัณฑ์เงินฝากที่หลากหลาย นอกจากบัญชีออมทรัพย์และบัญชีฝากประจำแล้ว ควรมีผลิตภัณฑ์เงินฝากอื่น ๆ ที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น บัญชีฝากประจำระยะสั้น บัญชีฝากประจำที่มีอัตราดอกเบี้ยผันแปร

(3) พัฒนาช่องทางการออมที่ง่ายและสะดวก ดังนี้ 1) การหักเงินออมอัตโนมัติ สร้างระบบที่หักเงินจากบัญชีเงินเดือนหรือบัญชีหลักไปยังบัญชีออมโดยอัตโนมัติ 2) ปรับเปลี่ยนวงเงินออมได้ง่าย

โดยอนุญาตให้ผู้ใ้สามารถปรับเปลี่ยนวงเงินที่ต้องการออมได้อย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน 3) ตั้งเป้าหมายการออม สร้างระบบที่ช่วยให้ผู้ใ้สามารถตั้งเป้าหมายการออมและติดตามความคืบหน้าได้

(4) สร้างแคมเปญโฆษณาที่ส่งเสริมการออม ดังนี้ 1) การออกแบบโฆษณาที่เน้นคุณค่าของการออม โดยใช้เรื่องราวสร้างแรงบันดาลใจ เช่น เรื่องราวของคนที่ประสบความสำเร็จจากการออมหรือคนที่สามารถรับมือกับวิกฤตชีวิตได้เพราะมีเงินออม 2) ใช้สื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น ช่องทางโซเชียลมีเดีย ผ่านแพลตฟอร์มที่คนรุ่นใหม่ใช้ เช่น Facebook, Instagram, TikTok โดยใช้เนื้อหาแบบสั้น กระชับ และน่าสนใจ สื่อทิวและวิทยุ สำหรับกลุ่มคนวัยทำงานหรือผู้สูงอายุ ใช้เนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการออม สื่อในสถานศึกษา จัดทำโฆษณาและกิจกรรมในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเพื่อปลูกฝังนิสัยการออมตั้งแต่วัยเยาว์ 3) การปรับภาพลักษณ์ของการออมให้เข้าถึงง่าย เปลี่ยนมุมมองการออมให้ดูไม่น่าเบื่อ โดยนำเสนอว่าเป็นเรื่องสนุก ทำง่าย และทันสมัย เช่น การออมเพื่อเดินทาง การออมเพื่อเป้าหมายระยะสั้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2557). *เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567. สืบค้นจาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/handle/123456789/9228>
- ชนาภา บุบโพ ชำรงศักดิ์ เสวตเลข และณัฐภูมิ คูวัฒนชัยรัชย์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิมจำกัด. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(1), 421-432. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2567 จาก <https://so04.tcithaijo.org/index.php/svittj/article/view/190924/171353>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). *เศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่*. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2567. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/research-and-publications-list.html?mainTopic=mt5>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565*. ค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2567. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2565ThaiFLsurvey.pdf>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2567). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 20). บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ธิดารัตน์ คงสา และนารักษ์ บุญญานาม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออม ในกองทุนการออมแห่งชาติ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4*. (น. 2328-2345). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2567 จาก https://econ.src.ku.ac.th/QA/files/2563/MBE2563.18_6134750158.pdf

- พัชรีย์ สิทธิโอฬารสกุล และมะดาโอ๊ะ สุหลง. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในเขตจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 4(3), 1-17. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2567 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/prn/article/view/260105/176388>
- รุ่งนภา สรวงษ์ และสุชาติ เหล่าปรีดา. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการออมเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร*, 6(2), 39-59. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsa/article/view/276971/185313>
- มุกดา ศรียงค์ และคณะ. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป General Psychology*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567. สืบค้นจาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/p/pc103/pc103.htm>
- ศิริพันธ์ ถาวรทิวังษ์. (2543). *ประชากรศาสตร์ Demography*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2567. สืบค้นจาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/s/so243/so243.htm>
- ศุภฤกษ์ ศรีเนตร์. (2540). *เศรษฐศาสตร์การเงิน 1 Monetary Economics 1* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2567. สืบค้นจาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/ec332/ec332.htm>
- สุนัยญา แดงเหม และนริศรา เจริญพันธุ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *Journal of Demography*, 37(1), 49-68. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2567 จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=1326&context=jdm>
- สุมาลี แก้วเขียว. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุวัยใกล้เกษียณในจังหวัดภูเก็ต. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 8(8), 528-542. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2567 จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/261385/177185>
- สุนทรี สันทราพรพล. (2542). *การบริหารเครดิต Credit Management* (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2567. สืบค้นจาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/m/mb306/mb306.htm>
- สมจิตร ล้วนจำเริญ (2555). *การจัดการการตลาด Marketing Management*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2567. สืบค้นจาก [http://old-book.ru.ac.th/e-book/b/BM603\(55\)/BM603-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/b/BM603(55)/BM603-3.pdf)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *ครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564*. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2567. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/public/e-book/Analytical-Reports/Foundation_household_64/28/
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2565*. ค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2567. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=gross_regional
- อัญชลี ค้อคงคา และวราณี จิเจริญ. (2543). *เศรษฐศาสตร์ทั่วไป General Economics* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2567. สืบค้นจาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/EC103/ec103.htm>

Bebczuk, Ricardo N. (2000). Productivity and saving channels of economic growth as latent variables: An application of confirmatory factor analysis, *Estudios de Economía*, Universidad de Chile, Santiago, 27(2), 243-257. Retrieved August 1, 2024, from <https://www.redalyc.org/pdf/221/22127204.pdf>

Piotr Misztal. (2011). THE RELATIONSHIP BETWEEN SAVINGS AND ECONOMIC GROWTH IN COUNTRIES WITH DIFFERENT LEVEL OF ECONOMIC DEVELOPMENT. *e-Finanse: Financial Internet Quarterly*, University of Information Technology and Management, Rzeszów, 7(2), 17-29. Retrieved July 26, 2024, from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/66731/1/670173894.pdf>

ZAINUDIN, N., & SHAHARUDDIN N. (2022). Factors Affecting Individual Saving Behavior: A Review Of Literature. *Proceeding of the 9th International Conference on Management and Muamalah*. (pp. 407-415). Selangor Islamic University. Retrieved December 4, 2024, from https://conference.uis.edu.my/icommm/9th/images/e proceeding/icommm9_038.pdf